

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра теорії та методики фізичної культури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виробнича педагогічна практика в ЗЗСО (початкова школа)

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Освітня програма	<u>«Середня освіта (Фізична культура)»</u>
предметна спеціальність	<u>A4.11 Середня освіта (Фізична культура)</u>
Спеціальність	<u>A4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)</u>
Галузь знань	<u>A Освіта</u>

Затверджено на засіданні кафедри теорії та
методики фізичної культури
Протокол № 11 від «15» травня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

ЗМІСТ

1.	Загальна інформація	3
2.	Анотація до навчальної дисципліни	3
3.	Мета та цілі навчальної дисципліни	3
4.	Програмні компетентності та результати навчання	3
5.	Організація навчання	5
6.	Система оцінювання навчальної дисципліни	6
7.	Політика навчальної дисципліни	9
8.	Рекомендована література	11

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Виробнича педагогічна практика в ЗЗСО (початкова школа)
Викладач (і)	Ковальчук Лідія Валеріївна Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Контактний телефон викладача	+380993761646
E-mail викладача	lidia.kovalchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «**Виробнича педагогічна практика в ЗЗСО (початкова школа)**» є ключовим етапом професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, що забезпечує інтеграцію теоретичних знань з практичною педагогічною діяльністю в умовах Нової української школи. Під час проходження практики студенти закріплюють і вдосконалюють фахові компетентності, формують власний педагогічний стиль, опановують методики організації рухової активності молодших школярів із урахуванням індивідуальних особливостей і принципів інклюзивного навчання.

Практика спрямована на розвиток професійної рефлексії, здатності до ефективної комунікації з учнями, колегами та батьками, а також на вироблення навичок планування, проведення та аналізу уроків фізичної культури відповідно до Державного стандарту початкової освіти. Особлива увага приділяється вихованню ціннісного ставлення до здоров'я, формуванню безпечного освітнього середовища, застосуванню ігрових та інтегрованих методів навчання

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Виробнича педагогічна практика в ЗЗСО (початкова школа)**» є формування у студентів здатності, готовності та професійної компетентності до здійснення педагогічної діяльності в закладах загальної середньої освіти, зокрема в початковій школі, на основі інтеграції теоретичних знань і практичних навичок з теорії і методики фізичної культури, педагогіки, психології та інклюзивної освіти. Практика сприяє усвідомленню закономірностей освітнього процесу, оволодінню сучасними підходами до навчання і виховання, розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя, формуванню потреби в безперервному професійному зростанні та самореалізації.

Цілі навчальної дисципліни:

- формувати навички педагогічного спілкування, ефективної взаємодії з учнями, колегами, батьками в умовах партнерства, підтримки та поваги;
- розвивати індивідуальний, рефлексивно-творчий стиль педагогічної діяльності, здатність до самоосвіти та самовдосконалення;
- ознайомити студентів зі специфікою організації освітнього процесу в початковій школі відповідно до Концепції НУШ;
- забезпечити вивчення змісту й особливостей застосування навчально-методичної документації в умовах реального шкільного середовища;
- поглибити й актуалізувати теоретичні знання з фахових, психолого-педагогічних і методичних дисциплін та сформувати вміння застосовувати їх у педагогічній діяльності;
- сформувати у студентів ключові фахові компетентності, зокрема: проєктувальну, організаційно-комунікативну, діагностично-оцінювальну, методичну;
- розвивати вміння реалізовувати професійні функції вчителя фізичної культури (конструктивну, організаторську, мотиваційну, комунікативну, інформативну);
- навчити студентів планувати й проводити уроки фізичної культури з використанням сучасних методик, цифрових ресурсів та здоров'язбережувальних технологій;

- підготувати студентів до виконання обов'язків класного керівника, проведення індивідуальної виховної роботи, організації фізкультурно-оздоровчих заходів, формування учнівського колективу;
- формувати здатність організовувати та проводити виховні заходи з фізичної культури з урахуванням вікових, психофізичних та інклюзивних особливостей учнів;
- виховувати ціннісне ставлення до педагогічної професії, патріотизм, моральну відповідальність, національну ідентичність, готовність до впровадження інновацій в освіті.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі освіти (фізична культура), що передбачає застосування теорій, технологій та методів відповідних наук, педагогіки, психології, теорії та методики фізичної культури, фізіології, біомеханіки, морфології і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах освіти, а також у сфері шкільного туризму.

Загальні компетентності

ЗК-5. Здатність працювати в команді, виконувати роботу в групі під керівництвом лідера, мати навички, що демонструють здатність до врахування вимог трудової дисципліни і інтересів колективу

ЗК-9. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-12. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахові компетентності

ФК-2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання у фізичному вихованні.

ФК-3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з фізичної культури

ФК-4. Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу з фізичного виховання.

ФК-5. Здатність до володіння педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і самостійної розробки методик і технологій для інтегрального гармонійного розвитку людини.

ФК-10. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, позакласну спортивно-масову роботу з учнями.

ФК-18. Здійснювати пропаганду фізичної культури, спорту, туризму, здорового способу життя, у тому числі, з використанням сучасних інформаційних технологій.

ФК-19. Здатність до безперервного професійного розвитку.

Програмні результати навчання

ПРН-4. Знати правила профілактики травматизму та надання першої медичної допомоги.

ПРН-13. Володіти педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і вміє самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку людини.

ПРН-17. Визначати цілі і завдання, планувати навчальні заняття, розробляти необхідну документацію для проведення різного роду занять з фізичної культури; здійснення наукової, методичної, організаційної роботи вчителя фізичної культури, інспектора, методиста; вміти аналізувати, узагальнювати і поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН-24. Бути здатним засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

ПРН-26. Бути здатним до дотримання етичних норм, формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями й вихованцями та їхніми батьками.

Організація навчання

Зміст виробничої педагогічної практики в ЗЗСО (початкова школа)

1. **Ознайомлення з освітнім середовищем закладу загальної середньої освіти (початкова школа)**
 - Вивчення організаційної структури закладу, режиму роботи, особливостей внутрішньої культури школи;
 - Проведення бесід з адміністрацією закладу (директором, заступниками з навчальної та виховної роботи, педагогом-організатором, вчителем фізичної культури);
 - Ознайомлення з документами, що регулюють освітній процес у початковій школі.
2. **Вивчення діяльності вчителя фізичної культури в початковій школі**
 - Ознайомлення з освітньою програмою, навчальним планом, календарно-тематичним плануванням;
 - Аналіз структури уроків, форм і методів навчання, організації спортивно-оздоровчих заходів.
3. **Складання календарного плану практичної діяльності**
 - Розроблення календарного плану на період проходження практики з урахуванням цілей, завдань та вікових особливостей учнів;
 - Узгодження плану з методистом і керівником практики.
4. **Організація фізичної активності учнів упродовж навчального дня**
 - Проведення гімнастики до уроків, рухливих хвилин, динамічних пауз, рухливих ігор (у т.ч. народних) під час перерв;
 - Використання інноваційних та інтерактивних форм активізації рухової активності в умовах шкільного середовища.
5. **Проведення уроків фізичної культури з урахуванням індивідуальних особливостей учнів**
 - Планування і реалізація уроків для дітей основної та спеціальної медичної групи;
 - Індивідуальна робота з учнями, які мають знижений рівень фізичної підготовленості або особливі освітні потреби.
6. **Діагностика фізичного стану учнів**
 - Вивчення рівня фізичного розвитку, працездатності та рухової підготовленості учнів початкової школи;
 - Розробка рекомендацій для оптимізації навчального процесу фізичної культури та зміцнення здоров'я учнів.
7. **Дотримання вимог охорони праці та безпеки життєдіяльності**
 - Проходження інструктажів з охорони праці, техніки безпеки, пожежної безпеки, надання домедичної допомоги;
 - Суворе дотримання встановлених норм і правил безпеки під час усіх форм діяльності в межах практики.

5. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИКИ

№ з/п	Навчальне завдання	Обсяг годин	Вид звітного документу
1	Організація діяльності студента-практиканта	16	
1.1.	Організаційно-настановча конференція з виробничої педагогічної практики (початкова школа)	2	Запис у щоденнику
1.2.	Розробка індивідуального плану роботи та ведення обліку його виконання	6	Індивідуальний план проходження практики, затвердження фаховим керівником. Запис у щоденнику.
1.3.	Методична робота у групі (рецензування конспектів, обговорення занять, консультування, проведення методичних занять)	6	Документація практиканта з візою фахових керівників у щоденнику практиканта.
1.4.	Участь у захисті педагогічної практики	2	Звіт про практику

2	Вивчення змісту і методики організації проведення процесу фізичної культури у початковому закладі загальної середньої освіти	42	
2.1.	Ознайомлення з об'єктом педагогічної практики (нарада при директорі, закріплення за класами, ознайомлення з базою та особливостями роботи ліцею/гімназії)	6	Записи в щоденнику
2.2.	Вивчення документів планування навчальної і спортивно-масової роботи ліцею/гімназії	6	Зразки документації
2.3.	Відвідання й аналіз уроків фізичної культури фахівців початкової школи, та виховних заходів у закріплених класах	6	Запис у щоденнику
2.4.	Відвідання та аналіз занять у спортивних секціях школи, занять з дітьми в спеціальних методичних групах	6	Запис у щоденнику
2.5.	Аналіз стану спортивно-оздоровчих заходів у режимі навчального дня (гімнастика до занять, руханкові хвилинки, динамічні перерви)	6	Запис у щоденнику
2.6.	Ознайомлення з методикою проведення занять з охорони праці і безпеки життєдіяльності	6	Запис у щоденнику
2.7.	Опрацювання та аналіз матеріалів учнівської спартакіади (положення, протоколи, таблиці результатів)	6	Запис у щоденнику
3	Практична робота студента	62	
3.1.	Розробка робочих (календарних) планів з фізичної культури на період практики	10	Робочий план
3.2.	Проведення уроків фізичної культури з використанням сучасних модулів варіативної частини програми	20	Конспекти уроків
3.3.	Проведення занять у спортивних секціях з учнями початкової школи	8	Плани, конспекти
3.4.	Проведення спортивно-оздоровчих заходів у режимі навчального дня з використанням рухливих ігор	8	Гімнастика до занять, руханкові хвилинки, динамічні перерви
3.5.	Відвідання, аналіз та обговорення занять інших студентів-практикантів	8	Запис у щоденнику
3.6.	Участь в організації змагань («день здоров'я», «веселі старты», свято на основі народного ігрового матеріалу)	8	Програми, положення, сценарії, протоколи, звіти
4	Виховна робота	20	
4.1.	Участь у заходах за планом виховної роботи класного керівника	4	План виховної роботи
4.2.	Підготовка і проведення 2–3 бесід на спортивно-оздоровчу тематику	10	Тези бесід
4.3.	Складання психолого-педагогічної характеристики на учня та клас	6	Характеристики
5	Навчально-дослідна робота	10	
5.1.	Тестування рівня фізичної підготовленості учнів (аналіз на початку і в кінці практики)	2	Протоколи результатів

5.2.	Виконання дослідження за тематикою кваліфікаційної роботи	8	Робочі протоколи, матеріали досліджень
6	Самостійна робота	30	
6.1.	Робота з науковими джерелами	10	Конспекти, тези, виписки
6.2.	Обмін досвідом у студентських групах	10	Запис у щоденнику
6.3.	Підготовка звіту з педагогічної практики	10	Звіт
	Разом:	180	

Форми та методи контролю

Контроль за проходженням педагогічної практики здійснюється керівником від закладу вищої освіти, методистами кафедри та представниками бази практики. Здійснюються поточний і підсумковий види контролю з метою перевірки виконання студентами-практикантами усіх розділів та завдань, передбачених програмою практики.

Формами контролю є:

- щоденний моніторинг діяльності студентів;
- рецензування планів, конспектів занять, звітної документації;
- контроль за виконанням завдань, передбачених індивідуальним планом;
- перевірка участі студентів у методичних нарадах, консультаціях, педагогічних заходах;
- аналіз відвіданих і проведених занять;
- звітна конференція (захист практики).

Методи контролю:

- індивідуальні бесіди;
- огляд і перевірка щоденника практики;
- спостереження за практичною діяльністю студента;
- аналіз документації;
- підсумкове оцінювання результатів.

Щоденник практики є основним документом обліку роботи студента-практиканта. У ньому мають міститися записи щодо щоденних видів діяльності, виконаних завдань відповідно до індивідуального плану та фактична кількість витрачених годин. Відмітка фахового керівника про виконання певного завдання в індивідуальному плані проставляється лише за наявності підтвердження в щоденнику.

Вимоги до звіту

Після завершення педагогічної практики студент зобов'язаний подати письмовий звіт про виконання програми практики та індивідуального плану.

Основні вимоги:

- Звіт має бути письмовим, чітким, структурованим, оформленим відповідно до вимог кафедри.
- Звіт обов'язково підписується і оцінюється керівником від бази практики.
- Разом зі звітом студент подає повний комплект документації:
 - щоденник практики;
 - індивідуальний план;
 - психолого-педагогічні характеристики;
 - методичні матеріали (плани, конспекти тощо);
 - результати дослідницької роботи (за наявності).

Зміст звіту повинен включати:

- інформацію про виконання всіх розділів програми практики;
- характеристики виконаних завдань індивідуального плану;
- опис самостійної педагогічної, спортивно-оздоровчої, виховної, методичної роботи;
- узагальнення матеріалів, зібраних під час практики;
- розділ з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- особисті висновки і пропозиції;
- об'єктивне відображення власного досвіду та труднощів, з якими стикнувся студент.

Особливі умови:

- Весь матеріал має бути викладено коротко, логічно та з акцентом на особисту участь студента.

– На підготовку звіту та впорядкування документації студенту надається **2–3 дні після завершення основного етапу практики.**

Підведення підсумків практики

Підсумковий контроль результатів практики здійснюється у формі **захисту письмового звіту з диференційованою оцінкою.**

- Захист звіту проводиться **комісією**, призначеною **завідувачем кафедри.**
- До складу комісії входять:
 - фахові керівники практики від закладу вищої освіти;
 - за можливості — представники баз практики;
 - викладачі кафедри, які викладали спеціальні професійно-орієнтовані дисципліни.

Порядок проведення:

– Захист практики відбувається протягом **перших десяти днів після завершення практики.**

- Студент повинен представити:
 - письмовий звіт про практику;
 - щоденник;
 - індивідуальний план із відмітками керівників;
 - додаткові документи (характеристики, конспекти занять, методичні розробки, результати досліджень тощо).

Оцінювання:

- За результатами захисту комісія виставляє **диференційовану оцінку.**
- Оцінка за практику:
 - вноситься до **заліково-екзаменаційної відомості;**
 - записується у **залікову книжку студента;**
 - завіряється підписом методиста практики.

6. Система оцінювання освітньої компоненти

Загальна система оцінювання виробничої педагогічної практики в ЗЗСО (початкова школа)	Система оцінювання практики		
	№	Вид контролю	Бали
	1	Аналіз відвіданих занять	25
	2	Оформлення планів-конспектів практичних занять (уроків) та їх проведення	25
	3	Контроль на уроках фізичної культури	10
	4	Оформлення виховного заходу та його проведення	15
	5	Персональний звіт	15
	6	Виступ на підсумковій конференції	10
	Всього		100
	Студенту, який не виконав програми практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Студент, який в останнє отримав негативну оцінку комісії за практику, відрховується із ЗВО.		
Умови допуску до підсумкового контролю	До заліку з практики допускаються студенти, які виконали наступні вимоги: – надали щоденник практики; – надали позитивну характеристику про проходження практики, підписану відповідальним від бази та затверджену юридичною особою від бази практики (підпис затверджено печаткою); – надали для перевірки конспекти всіх проведених під час проходження практики занять та первинного письмового матеріалу про виконання завдань практики (журнали, протоколи, відомості, копії наказів та розпоряджень, документів обліку, результатів тестувань тощо); – не отримали серйозних зауважень про порушення трудової та навчальної дисципліни.		

Підсумковий контроль	Залік. Оцінювання студентів відбувається за 100 бальною шкалою. <i>90-100 балів</i> – всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити навчальні і виховні заняття з застосуванням інноваційних технологій педагогічної діяльності, будувати стосунки з студентами і викладачами. Також продемонстрована активність та ініціативність у підготовці та проведенні занять. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від кафедри. Характеристика позитивна, оцінка методиста за практику – 90 і більше. <i>80-89 балів</i> – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння студента застосовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння організовувати навчально-виховний процес, але заняття шаблонні, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Виявлено вміння встановлювати контакт з студентами та викладачами. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від кафедри. Характеристика позитивна, оцінка методиста за практику – 80–90 балів. <i>70-79 балів</i> – завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, зокрема підготовка до навчальних занять, допускалися незначні помилки. Виявлено вміння проводити навчальні та виховні заняття, але вони шаблонні. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від кафедри. Характеристика позитивна, оцінка методиста за практику – 70–80 балів. <i>60-69 балів</i> – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник не вірно оформлено. У характеристиці оцінка методиста за практику – 60–70 балів. <i>50-59 балів</i> – завдання виконано з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник недооформлено. У характеристиці оцінка методиста за практику – 50–60 балів. <i>25–49 балів</i> – з можливістю повторного складання. Завдання виконані частково. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити окремі види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. <i>менше 25 балів</i> – завдання невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній щоденник, характеристика.
----------------------	---

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	Оцінювання письмових робіт студентів регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
-----------------	--

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на низці положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: ➤ Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. Невідпрацювання занять може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» – ознайомитися із положеннями можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. та до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 24 листопада 2022 р. № 672) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

8. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Бази практики
Література: Основна 1. Презлята Г.В., Ткачівська І.М. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2018. 365 с. 2. Безперервна пропедевтична педагогічна практика: Методичні рекомендації для здобувачів вищої педагогічної освіти першого (бакалаврського) рівня другого року навчання / за ред. С.Т. Золотухіної. Харків: Планета-Принт, 2019, 42 с. 3. Качан О.А. Упровадження інноваційних технологій у фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Витоки, 2017. 138 с. 4. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с. 5. Мирончук Н.М. Методичні основи організації педагогічної практики студентів закладу вищої освіти: метод. посібн. Житомир, 2017. 52 с. 6. Наскрізна педагогічна практика: Навч.-метод. посіб. / за ред. А.А. Сбруєвої. Суми, 2016. 324 с. 7. Сергієнко Л.П. Практикум з теорії і методики фізичного виховання: Навч. посібник для студентів ВНЗ ФВіС. Х: «ОВС», 2007. 271 с. 8. Шиян Б.М., Омеляненко І.О. Теорія і методика фізичного виховання школярів: навч. посіб.: у 2 ч. Тернопіль., 2012. Ч. 2. 304 с. 9. Методичні рекомендації до проведення психологічної практики для студентів III-V курсів та магістрантів V курсу всіх спеціальностей педагогічного напрямку /Укладачі: Шайда Н.П., Саврасов В.П., Маковсева С.В. та ін.. Слов'янськ, 2009. 36 с. Додаткова 10. Буряк В.К. Методологічний аспект побудови навчального процесу. Вища школа. №1, 2007. С. 10–19. 11. Волков В. Основи теорії та методики фізичної підготовки студентської молоді: Навчальний посібник. К: «Освіта України», 2008. 256 с. 12. Гуревич Р.С. Інноваційні педагогічні технології в підготовці магістрів. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2013. № 2. С. 100-105. 13. Івашенко В.П., Безкопильний О.П. Методика фізичного виховання: Навчальний посібник. Черкаси, 2005. Ч. 1. С. 216-230. 14. Круцевич Т.Ю., Безверхня Г.В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посібник. К.: Олімп. л-ра, 2010. 248 с. 15. Олійник М.О. Правові основи організації та управління фізичною культурою, спортом і туризмом України. 3-тє вид., переробл. і допов. Харків: ХАДІФК, 2000. 292 с. 16. Присяжнюк С.І. Фізичне виховання. Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 504 с. 17. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти. Інф. зб. та коментарі Мін. освіти і науки України. 2011. № 4 – 5 – 6. С. 84–93. Нормативні документи 18. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: затв. наказом МОНУ від 08.04.93. № 93 та зареєстр. в Міністерстві юстиції України 30.04.93 за № 35. Про затвердження Положення про пр... від 08.04.1993 № 93 (rada.gov.ua) 19. Україна ХХІ століття. Державна національна програма «Освіта». К. : Райдуга, 1994. 61 с. 20. Закон України «Про загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 р.» 21. Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація" / Указ Президента України №300/2021 від 21.07.2021 /https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016#Tex 22. Державні вимоги до навчальних програм з фізичного виховання в процесі освіти: Наказ Міністерства освіти України № 188 від 25.05.1998 р. [Електронний ресурс]. Міністерство освіти і науки України [сайт]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua/laws/_188.doc (08.11.2010). – Назва з екрану. - Про національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України. Урядовий кур'єр, 2002. № 74. 17 квітня. 24. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року / Постанова	

Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text>

25. Наказ Міністерства економіки № 2736 від 23.12.2020 року «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

26. Наказ Міністерства освіти і науки України № 194 від 15.02.2021 р. «Про затвердження Рекомендацій щодо стратегічного розвитку фізичної культури учнівської молоді до 2025 року».

27. Наказ Міністерства молоді і спорту та Міністерства охорони здоров'я №603/1608 від 15.07.2020 «Про медичне забезпечення проведення оздоровчих та спортивних заходів»).

Інтернет-ресурси

28. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua>

29. <https://vseosvita.ua>

30. <https://naurok.com.ua>

31. <https://www.ed-era.com>

32. <https://prometheus.org.ua>

33. <https://imzo.gov.ua>

34. <https://osvita.dii.gov.ua>

35. <http://www.coursera.org>

36. <http://www.khanacademy.org>

37. <https://sukhari.com.ua>

38. <https://vumonline.ua>

ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТАЦІЇ ПРАКТИКАНТА

Титульний лист щоденника практиканта
Облік роботи з педагогічної практики

студента IV курсу, групи _____

(прізвище, ім'я, по батькові) _____

Ліцей/гімназія № _____

Директор _____ Учителів _____

Початок практики _____

Закінчення практики _____

Розклад
уроків з фізичної культури

№ з/п	Дні тижня	№ дзвінок	1 8. 30–9.15	2 9.25–10.10	3	4
1.	Понеділок					
2.	Вівторок					
3.	Середа					

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Фаховий керівник _____

Індивідуальний план роботи

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання	Підпис методиста

Дата

Підпис

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Фаховий керівник _____

Щоденник роботи

Дата	Виконання роботи	Витрачений час	Підпис методиста

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Фаховий керівник _____

Поурочний робочий план з фізичної культури

для _____

на _____ семестр 20__/20__ н. р.

Завдання

Контрольні нормативи

1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____

№ з/п	Підготовча частина	Основна частина	Заключна частина	Примітки

Дата

Підпис

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Фаховий керівник _____

Конспект уроку № _____

з фізичної культури для учнів _____ класу

Завдання:

1. _____	Дата проведення ____ Інвентар ____
2. _____	
3. _____	

Части ни уроку	Зміст уроку (завдання та вправи)	Дозування	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

Дата

Підпис практиканта

Література, якою користувався практикант.

Оцінка за конспект.

Оцінка за проведення уроку.

Зауваження фахового керівника (вчителя) щодо проведення уроку.

Методичні вказівки щодо проведення уроку відповідно до вимог НУШ

Сучасний урок фізичної культури у контексті НУШ (Нової української школи) ґрунтується на принципах особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів, з урахуванням індивідуальних особливостей учнів. Основну увагу при складанні конспекту уроку слід приділити **чіткому визначенню завдань**, які мають забезпечити гармонійний розвиток особистості.

1. Типи завдань уроку

1.1. Освітні (навчальні) завдання

- Формуються відповідно до мети уроку та рівня підготовленості учнів.
- Мають на меті:
 - формування техніки рухових дій;
 - засвоєння знань і умінь щодо фізичних вправ;
 - застосування рухових навичок у різних умовах.

Приклади формулювання:

- Ознайомити зі способом лазіння по канату за 3 прийоми.
- Навчити техніці передачі м'яча двома руками від грудей.
- Вдосконалити техніку бігу на короткі дистанції.

1.2. Виховні завдання

- Реалізуються через весь освітній процес, але акцентуються у конспекті тоді, коли це необхідно для досягнення інших цілей.
- Напрями:
 - виховання морально-вольових якостей (сміливості, наполегливості, витримки);
 - формування культури спілкування і взаємодії в команді;
 - розвиток самостійності та відповідальності.

Приклад:

- Сприяти формуванню сміливості при виконанні стрибків у довжину.

1.3. Оздоровчі завдання

- Реалізуються **системно** на кожному уроці, з урахуванням потреб усіх учнів, зокрема тих, хто має відхилення у стані здоров'я (підготовча/спеціальна група).
- Напрями:
 - формування правильної постави;
 - профілактика плоскостопості;
 - розвиток дихальної функції;
 - загальне зміцнення організму.

Приклад:

- Сприяти формуванню правильної постави через виконання комплексу вправ для м'язів спини та живота.

2. Методичні підходи до планування етапів уроку

- Кожен етап уроку має логічно відповідати освітнім цілям:
 - **Підготовча частина:** включення до рухової діяльності, налаштування на урок, проведення загальнорозвивальних вправ.
 - **Основна частина:** реалізація навчальних завдань через методично підібрані вправи (за етапами: ознайомлення, формування, вдосконалення).
 - **Заключна частина:** відновлення, рефлексія, підбиття підсумків.

Зміст конспекту уроку

Складання конспекту уроку фізичної культури є ключовим елементом підготовки студентів до педагогічної діяльності. Конспект має бути чітко структурованим, логічним, з урахуванням освітніх, виховних та оздоровчих завдань, а також специфіки вікової категорії учнів і медичних груп. Урок складається з трьох основних частин: підготовчої, основної та заклоуочної.

1. Підготовча частина

- Вказується вид **шикування учнів** (у колоні, шерензі тощо).
- Фіксується **рапорт** чергового учня.
- Здійснюється **оголошення завдань уроку**.
- Передбачається **перешікування для розминки**.
- Записуються **загальнорозвивальні вправи (ЗРВ)** з обов'язковим:

- дозуванням (кількість повторень, час виконання);
- методичними вказівками (дихання, положення рук, ніг, ритм, координація).

2. Основна частина

Записується докладно, із зазначенням:

- **Підвідних і спеціально-підготовчих вправ** до основних рухових дій.
- **Основних навчальних вправ** відповідно до завдань уроку.
- **Допоміжних вправ** (для розвитку сили, швидкості, гнучкості, витривалості).
- **Рухливих і спортивних ігор**, які сприяють реалізації навчальних і виховних завдань.
- При потребі — **розподіл за групами та зміст самостійної роботи учнів**.

3. Заключна частина

- Вправи для **відновлення організму** після навантаження.
- Дихальні вправи, **ходьба** у повільному темпі.
- **Підбиття підсумків уроку**, оцінювання діяльності учнів.
- Інструктаж щодо **подальших занять або домашніх завдань**.

4. Графа «Дозування»

- Вказується **кількість повторень** (разів, підходів) або **час виконання** кожної вправи.
- Можна використовувати діапазон часу або навантаження з урахуванням **медичних груп** учнів.

5. Організаційно-методичні вказівки

Включають відповіді на такі запитання:

1. **Умови проведення уроку** (місце, наявність інвентарю, кількість учнів).
2. **Методичні вказівки:**
 - до виконання вправ;
 - до організації роботи з усім класом або окремими групами;
 - до особливостей навчання учнів з різними рівнями підготовленості.
3. **Облік проведеної роботи:**
 - оцінювання виконання завдань;
 - фіксація відвідуваності та активності;
 - ведення щоденника практики або іншої документації.

Умови проведення та організації уроку

Умови проведення уроку

Забезпечення відповідних умов є важливою передумовою ефективного та безпечного проведення уроку фізичної культури. До них належать:

1. **Підготовка місць занять** — підбір безпечної та відповідної за площею і покриттям ділянки (спортивна зала, майданчик).
2. **Наявність необхідного інвентарю** — інвентар має бути відповідно підібраний, розміщений зручно для використання, відповідати віковим та фізичним особливостям учнів.
3. **Заходи страхування та попередження нещасних випадків**, серед яких:
 - зробити необхідні розмітки на майданчику або у залі перед уроком;
 - перевірити справність спортивного інвентарю, зокрема кріплення приладів;
 - уникати небезпечних ситуацій (наприклад, не допускати зустрічного кидання набивних м'ячів).

Умови організації уроку

Рациональна організація учнівської діяльності підвищує ефективність уроку, сприяє досягненню поставлених завдань.

1. **Методи та способи організації учнів:**
 - фронтальні, групові, індивідуальні форми;
 - варіативне використання організаційних команд, сигналів, демонстрацій.
2. **Розміщення учнів:**
 - в колі, колонах, шеренгах, трійках, парах залежно від типу вправ;
 - приклад: стрибки виконуються позмінно, учні розташовуються у дві шеренги.
3. **Місце та характер самостійної роботи учнів:**
 - окремі зони для виконання індивідуальних завдань;
 - забезпечення інструктажу та контролю.

4. Порядок користування інвентарем:

- визначення відповідальних за підготовку, перенесення та прибирання інвентарю;
- приклад: мати встановлюються попарно в довжину.

5. Залучення учнів до суддівства та страхування:

- організація взаємного контролю в парах або групах;
- навчання елементарним навичкам страхування;
- приклад: забезпечити взаємний контроль у вправах на рівновагу.

Методика проведення уроку фізичної культури в початковій школі (НУШ)

Методика проведення уроку передбачає **раціональний вибір методів та методичних прийомів навчання**, які відповідають віковим особливостям молодших школярів, враховують принципи НУШ (дитиноцентризм, діяльнісний підхід, інтегрованість, розвиток компетентностей) і спрямовані на формування позитивного ставлення до рухової активності.

1. Методи та прийоми навчання рухових дій

Підбираються відповідно до вікових можливостей та досвіду учнів.

Приклад:

- Почати вивчення техніки ведення м'яча руками **на місці**, поступово переходячи до виконання **в русі**.
- Пояснити та продемонструвати напрям поштовху ногами під час перекиду.
- Використати дзеркальне відображення, демонстрацію, відеоматеріали.
- Надати **домашнє завдання** для закріплення вивченого (у формі гри чи вправи з предметом).

2. Поглиблення знань

Супроводжується **усвідомленням учнями ефективності** певних технічних дій.

Приклад:

- Пояснити переваги способу стрибка з розбігу.
- Провести порівняльну характеристику варіантів передачі м'яча у русі.

3. Методичні прийоми під час виконання вправ

Використовуються для **покращення сприймання, техніки виконання та безпеки**:

- Виконання вправ за свистком чи сигналом.
- Подача команди на головну фазу руху.
- Контроль вихідного положення перед виконанням складної дії.
- Полегшення виконання:
 - «Міст» виконувати з підтримкою.
 - Стійки — біля стіни або з використанням опори.

4. Дозування фізичного навантаження

Навантаження визначається з урахуванням вікових особливостей, стану здоров'я і рівня підготовленості учнів.

Приклад:

- Повторити вправу 8–12 разів.
- Проводити вправу «до втоми» лише з учнями основної медичної групи.
- Застосовувати інтервальне та ігрове дозування.

5. Морально-вольове виховання

Використання рухової діяльності для формування характеру, витримки, чесності, сміливості, доброзичливості.

Приклад:

- Виховання **сміливості** під час виконання стрибків у довжину.
- **Взаємопідтримка** у командних іграх.
- Формування **відповідальності** за команду або свій результат у змаганнях.

Схема
педагогічного аналізу уроку фізичної культури

Клас _____ Дата _____ № уроку _____

Хто проводить _____

Фронтальний або повний аналіз уроку охоплює певні розділи

I. АНАЛІЗ КОНСПЕКТУ УРОКУ

1. **Постановка завдань:** Завдання сформульовані чітко, відповідають темі та освітнім цілям НУШ, передбачають розвиток рухових умінь, позитивного ставлення до фізичної активності.
2. **Відповідність змісту:** Вправи та ігри відповідають програмі для молодших школярів, враховано вікові та фізичні особливості дітей.
3. **Зв'язок з попередніми уроками:** Передбачено поступовий розвиток навичок; підготовчі вправи є логічним продовженням попередніх тем.
4. **Часовий розподіл:** Час чітко розподілено між підготовчою, основною та заключною частинами (10–25–5 хв).
5. **Термінологія:** Вправи описано точно, із застосуванням педагогічно коректної фізкультурної термінології.
6. **Організаційно-методичні вказівки:** Подано інструкції щодо розміщення учнів, методів страховки, порядку користування інвентарем, форм взаємоконтролю.
7. **Дозування:** Вправи дозовані відповідно до віку та рівня підготовки (від 8 до 16 повторень, тривалість рухливих ігор – 5–7 хв).
8. **Підготовчі та підвідні вправи:** Добір відповідає основному навчанню — вправи поступові, доступні, добре розігрівають основні м'язові групи.
9. **Безпека:** Передбачено контроль інвентарю, правила користування, вказівки щодо самострахування.
10. **Наочність:** Урок супроводжується показом вчителя, можливе використання плакатів або інтерактивного матеріалу.
11. **Мотивація учнів:** Вправи подано в ігровій формі, застосовано народні рухливі ігри, відбувається заохочення та похвала, передбачено міжпредметні зв'язки (наприклад, елементи рахування, українські традиції).

II. САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА УМОВ ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ

1. **Площа та кубатура залу:** Відповідає нормам для груп до 30 учнів (не менше 4,2 м² на учня).
2. **Освітлення:** Природне освітлення наявне (вікна з одного боку), доповнене люмінесцентними лампами.
3. **Температурний режим та вентиляція:** Температура в залі — +18...+20°C, є припливно-витяжна вентиляція або періодичне провітрювання.
4. **Чистота та інвентар:** Проводиться регулярне прибирання. Інвентар справний, зберігається у відведеному місці.

III. ВЛАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

1. За ходом уроку:

- Завдання оголошено чітко, у доступній для дітей формі.
- Методи організації: колона, пари, трійки — ефективні, забезпечують дисципліну.
- Методи передачі знань: пояснення + показ + виконання — дали результат.
- Підготовчі та підвідні вправи логічно підвели до основної дії.
- Страхування виконувалось при виконанні стійок і перекидів.
- Вчитель коригував помилки одразу, індивідуально.
- Вчитель займав позиції так, щоб контролювати всю групу.

2. За вчителем:

- Має глибокі знання предмета.
- Демонструє високу педагогічну культуру та етичність.
- Застосовує ефективні прийоми організації та заохочення.
- Уміло управляє класом, стимулює активність і самостійність учнів.

Висновки та пропозиції:

- Конспект складено методично грамотно, відповідає принципам НУШ.

- Урок має чітку логіку, ефективну організацію та мотивує учнів до активності.
- Рекомендується ще ширше використовувати міжпредметні зв'язки, елементи інтеграції та цифрові засоби (інтерактивні картки, відеоінструкції).
- Доцільно створити шаблони фіксації успіхів учнів (наприклад, фішки, щоденники рухової активності).

Схема складання психолого-педагогічної характеристики на учня

- 1. Прізвище, ім'я, по батькові. Стан здоров'я та фізичного розвитку. Побутові та сімейні умови**
 - Прізвище, ім'я, по батькові учня.
 - Здоров'я: наявність хронічних захворювань, фізичні можливості (наприклад, активність на уроках фізкультури).
 - Сімейне становище: матеріальна забезпеченість, взаємовідносини в родині, наявність батьків, рівень виховання в родині.
- 2. Характеристика пізнавальної діяльності учня**
 - **Увага на уроках:**
 - Стійкість уваги.
 - Причини відвертання уваги.
 - Уміння концентрувати та переключати увагу.
 - **Особливість пам'яті:**
 - Вид запам'ятовування (візуальне, слухове).
 - Тип пам'яті (короткочасна, довготривала).
 - **Мислення учня:**
 - Критичність та самостійність мислення.
 - Уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати.
 - Кмітливість.
 - **Культура мови:**
 - Багатий словниковий запас.
 - Граматична правильність.
 - Образність усної та письмової мови.
- 3. Емоційно-вольові якості учня**
 - Вплив емоцій на процес навчання.
 - Наявність інтелектуальних, моральних та естетичних почуттів.
 - Позитивні якості: наполегливість, витримка, рішучість.
 - Негативні якості: упертість, невихованість.
 - Вольові риси: рішучість, здатність до подолання труднощів.
- 4. Спрямованість особистості та загальний розвиток учня**
 - Потреби та інтереси учня: суспільно-політичні, професійні, пізнавальні, естетичні.
 - Трудова спрямованість.
 - Участь у громадсько-політичній роботі та виконання громадських доручень.
- 5. Здібності**
 - Наявність природних здібностей: музичних, спортивних, художніх, технічних тощо.
- 6. Темперамент і характер учня**
 - **Темперамент:** рухливість, урівноваженість, збудливість.
 - **Риси характеру:** правдивість, чесність, організованість, самостійність, чуйність.
 - **Звички:** гігієнічні, культурні, естетичні.
 - Формування позитивних якостей та боротьба з вадами характеру.
- 7. Особливості навчальної діяльності**
 - Успішність учня.
 - Легкість у засвоєнні певних предметів (які предмети даються легше/важче).
 - Виконання домашніх завдань.
 - Дисциплінованість, акуратність, відвідуваність уроків.
 - Навички самостійної роботи та мотиви навчання.
- 8. Учень як член колективу класу і школи**
 - Як учень взаємодіє з однокласниками, ставлення до молодших та старших учнів.
 - Виконання доручень, взаємодія з товаришами і вчителями.

- Становище в колективі класу, наявність друзів, характер товаришування.

9. Загальні висновки

- Найбільш характерні риси учня, які мають значення для педагогічного підходу.
- Першочергові педагогічні заходи, що необхідно застосувати для розвитку або корекції поведінки та навчальних досягнень учня.

Орієнтовна психолого-педагогічна характеристика класу

№ з/п	Зміст знань про клас	Методи вивчення класного колективу
1	2	3
1	Склад класу (кількість хлопчиків та дівчаток). Класне самоврядування. База класу (класна кімната). Узагальнена думка колег-предметників, які працюють у класі, про класний колектив (дружний, активний, складний, слабкий)	Опитування вчителів, які працюють у класі. Психолого-педагогічне спостереження за громадською думкою учнів у колективі, участю в громадській роботі й одночасне спостереження за ставленням до неї учнів. Зіставлення власних висновків з думками і висновками колег
2	Типовість внутрішньо колективних взаємин, їхня переважна спрямованість (на навчання, працю, спорт, бізнес). Переважний тон і стиль у внутрішньо колективних стосунках (доброзичливість, байдужість, конфліктність, індивідуалізм). Вплив неформальних лідерів колективу на решту учнів у навчанні, допомозі відстаючим, у праці на загальну користь, інтересах, спорті	Педагогічне спостереження за характером взаємин між лідерами, які впливають на решту учнів, Довірчі бесіди з найавторитетнішими лідерами про ступінь взаємовпливу, позитивну чи негативну реакцію на втручання одних у справи інших
3	Відмінність між “офіційними” активістами, які відіграють провідні ролі, і справжніми лідерами в колективі – реальність впливу тих і інших	Розгляд конфліктів у процесі роботи щодо згуртування колективу, виявлення їх глибини й тривалості. Якнайчастіші контакти з лідерами колективу, вплив на колектив через їхнє втручання, передача їм ряду функцій з організації самообслуговування, чергування по школі, харчування у їдальні. Педагогічне спостереження за їхніми організаторськими діями
4	Вияв учнів-індивідуалістів, які не включаються в колективні справи, ігри, відмежовуються від колективу, мотиви їхнього відчуження, мотиви недоброзичливого ставлення до них з боку більшості згуртованих однокласників	Спостереження за зростанням відчуженості до замкнених учнів. Вжиття заходів щодо залучення їх до спілкування і громадського життя класу
5	Зміни ставлення у взаєминах учнів у міру їх дорослішання. Наявність сталої парної дружби, щирого спілкування, позбавлення від угруповань і конфліктних ситуацій. Зростання можливостей до самовиховання і взаємовпливу.	Психолого-педагогічне спостереження за розвитком учнівського колективу, його переходи на вищі стадії розвитку взаємин. Висновки з конфліктів, що сталися між учнями
6	Система біологічних, медичних і фізкультурно-спортивних знань, ціннісні орієнтації в цій галузі, шляхи всебічного розвитку особистостей і занять фізичною культурою	Опитування вчителів фізичного виховання. Педагогічне спостереження за повсякденною поведінкою школярів. Анкетування учнів

7	Система фізичних умінь, навичок і звичок у режимі дня і життя, досвід самоконтролю і саморегуляції здоров'я з урахуванням навантажень у розумовій і трудовій діяльності	Зіставлення власних висновків з думками вчителів фізичного виховання. Бесіди з учнями, спостереження
8	Заняття спортом у видах, що відповідають фізичним здібностям.	Довірчі бесіди з учнями-спортсменами. Спостереження за взаєминами, ставленням до учнів-спортсменів
9	Творча спортивно-оздоровча діяльність особистого і колективного характеру	Часті контакти з учнями-спортсменами, вплив на колектив через їх втручання
10	Уміння регулювати своє харчування, стежити за своїм одягом, побутом в різних умовах (природних і житлових, міста і села) з позиції гігієни і здорового способу життя; керувати цим процесом у сім'ї чи колективі; уміти лікуватися без ліків: природними засобами, сонцем, повітрям, водою, масажем, рухами	Бесіди з учнями, батьками, класним керівником, вчителями-предметниками. Анкетування учнів
11	Виявлення дітей, що мають відхилення в стані здоров'я. Профілактика захворювань	Вжиття системи заходів, спрямованих на профілактику захворювань, виховання здорового способу життя

Викладач

Лідія КОВАЛЬЧУК